Nr. 5.

Warszawa

21 stycznia / 2 lutego 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy alei Jerozolimskiéj Nr. 1574b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Na głównych targach zachodniéj Europy, znowu nastąpiła pewna reakcja, którą jednak więcéj spekulacji jak położeniu ogólnemu przypisują. Sfery zwłaszcza rządowe zachowują postawę spokojną: w Paryżu przepowiadają, że na bliskiém otwarciu Ciała prawodawczego Cesarz oświadczy się za pokojem i za jednością Niemiec. Ale z drugiéj strony krążą pogłoski że minister stanu i finansów Rouher wniesie do Izb projekt miljardowéj pożyczki, z jednéj strony na pokrycie wydatków reformy wojskowéj, z drugiéj na zabespieczenie się na wypadek mogących nastąpić zawikłań. Pan E. Girardin w *Liberté* i korespondent paryski gazety Augsburskiéj, bardzo wojowniczo przemawiają. Wreszcie w dalszym ciągu przygotowań wojennych widzimy Turcję nakazującą pobór 150 tysięcy ludzi, Hiszpanję reformującą armję, Niemcy południowe odbywające konferencje wojskowe (w Stutgardzie i Karlsruhe), gotowe nawet przyjąć dowództwo pruskie. Same wreszcie ustępstwa liberalne rządów francuskiego i austrjackiego tłumaczone są jako objawy wojownicze. Pomimo to jednak, giełda paryska na zmianę gabinetu i zapowiedziane reformy odpowiedziała zrazu zwiększoném zaufaniem: dwie główne dziś wartości — renta 3% francuska i 5% włoska, podniosły się były przed tygodniem; obecnie znów spadły, również jak akcje kolei francuskich,—te ostatnie dlatego tylko że były zbyt wygórowane. Ruchy te przemienne trwać będą przynajmniéj dopóki rosprawy parlamentarne nie rozjaśnią polityki rządowéj.

Plan finansowy p. Scialoja już jest złożony Izbie włoskiéj. Zmniejszywszy wykazany w projekcie budżetu na r. 1867 brak (deficit) z 185 na 100,m., a przewidując takiż brak w ciągu lat sześciu, wprowadza on równowagę za pomocą operacji *odmorzenia* (désamortisation) dóbr duchownych czyli ich zruchomienia. System ten, zastępując duchowieństwu tytuł własności przez rentę publiczną, ma zapewniać skarbowi realizację 600 miljonów w przeciągu 6 lat. Co nadto zrealizowane będzie, ma być na rzecz duchowieństwa w papierach publicznych umieszczane — co téż zbawiennie na kredyt oddziała. Pod względem politycznym jestto szczęśliwy pomysł, godzący rozmaite względy; ale zachodzi trudność w sposobie wykonania, w procedurze finansowéj. Realizacja tak wielkiéj masy dóbr nie jest rzeczą łatwą. Owe 600 miljonów gdzież się znajdą? Szczegóły projektu nie są nam wiadome; zapewne użyte będzie pośrednictwo bankierskie, — a w takim razie system listów hiszpańskich (pagares) może byłby najpraktyczniejszy.

Pożyczka hiszpańska nie była całkowicie pokryta podpisami publiczności paryskiéj: powodem tego było złe uprzedzenie o stanie politycznym i finansowym Hiszpanji, nie zaś sama natura pożyczki. Obligacje zabespieczone składem (depozytem) listów zwanych *pagares* przedstawiają pewność niewątpliwą, a stopa odsetku $9\frac{1}{4}$ nie mały mieć będzie urok, skoro się tylko publiczność z rzeczą oswoi.

Austrja, jak donoszą z Paryża, zaciąga tam nową pożyczkę.

W kraju naszym jakkolwiek spodziewany jest na wiosnę wywóz zboża, to jednak na obecny stan gotowizny nie wpływa. Trudności pod tym względem są przyczyną podceny papierów publicznych. Listy zastawne w zeszłym tygodniu straciły $1\frac{5}{12}$, listy likwidacyjne $2\frac{1}{2}$%. Waluta jest w ciągłym, choć wolnym postępie, — jak to się wyraża w cenie wexli zagranicznych:

na Berlin ...	2 m.	116,^{3};	doraźnie 117
„ Gdańsk ..	2 m.	116,^{1};	„ 116,^{8}
„ Paryż....	„	117;	„ 117,^{6}
„ Londyn ..	3 m.	116,^{2};	„ 117,^{3}

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 25—31 stycznia.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	Piątek 25 stycz.	Sobota 26	Poniedz. 28	Wtorek 29	Środa 30	Czwar. 31	Stosunek do równi na 100
			CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU — Ruble						
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	.	.	*73,33	.	.	.	$*73^{1}/_{3}$
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4^{3}/_{25}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	102	.	.	.	.	.	136
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup.	5	45	51	.	.	.	.	.	$113^{1}/_{3}$
„ „ „	0	30	27,25	.	.	.	.	.	$90^{5}/_{6}$
„ „ „ *B* (z. 200)	5	30	34	.	.	.	.	.	$113^{1}/_{3}$
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	50	.	.	.	.	.	50
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	60	59,67	59	58,50	.	57,50	$57^{1}/_{2}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$0,66^{2}/_{3}$	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*73,50	.	.	.	.	.	$*73^{1}/_{2}$
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	107,25	107	107,17	107	107	107	107
„ „ z 1866 r.	5	.	106	.	105 50	105,50	105,50	105,50	$105^{1}/_{2}$
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	.	.	.	.	.	100	100
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	.	.	.	77,50	$77^{1}/_{2}$
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	.	80,50	.	79,50	79	79,25	$79^{1}/_{4}$
„ „ ser. 2	4	100	74,50	74,33	.	74	74,25	74,25	$74^{1}/_{4}$
„ „ „ kupon	.	.	.	.	.	.	.	$0,42^{2}/_{9}$	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	*67	.	.	.	.	.	$111^{5}/_{6}$
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	54,50	.	.	.	.	.	$54^{1}/_{2}$
„ „ Teresp. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*88	*88
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	.	116	.
Rus. Obligi „ „ „	$4^{1}/_{2}$	100	.	.	.	.	.	.	$92^{4}/_{5}$
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies	.	92,857	108,45	108,30	$108,37^{1}/_{2}$	108,15	108	108	$116^{1}/_{3}$
Gdańsk (100) „	.	92,857	108,15	108,15	108	108	107,85	107,85	$116^{1}/_{7}$
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	.	.
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	.	7,36	.	7,33	.	$116^{1}/_{4}$
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	.	88,05	.	.	117
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	.	.	83,70	$90^{1}/_{8}$
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	99	.	.	.	.	.	99
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,15	.	.	.	.	.	$119^{2}/_{5}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,50	.	.	.	.	.	$116^{2}/_{3}$
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	$6^{0}/_{0}$	$7^{1}/_{2}$ (10)	$3^{1}/_{2}$	3	4	4	3	—
giełdowa:	—	9 (12)	$3^{1}/_{4}$ ($3^{1}/_{2}$)	3	4	$3^{1}/_{2}$	3	$3^{1}/_{2}$ (4)

CENY TARGOWE W MIASTACH KRÓL. POLS.,

za sierpień 1866 r.

	Średnie ceny w miastach gubernji: Warszaw.	Radoms.	Lubelsk.	Płockiéj	August.	W ogóle (opr. War.)	W Warszawie
Robotnik pieszy	0,41	0,34	0,41	0,45	0,37	0,40	.
Robotnik 1-konny	1,18	0,99	0,90	1,34	0,98	1,08	.
Robotnik 2-konny	2,02	1,72	1,45	2,22	1,67	1,82	.
Koń mierny	63,31	55,02	43,37	56,98	32,25	50,19	.
Wół „	36,36	33,43	32,48	36,63	25,80	32,94	46,44
Owca zwycz. lub skop	3,36	2,99	2,38	3,04	2,14	2,78	.
Wieprz	26,73	28,79	26,30	29,48	20,31	26,32	30,20
Zboże Pszenica … *korzec*	7,00	5,99	5,40	6,73	5,61	6,15	7,31
Zboże Żyto „	4,16	3,89	3,45	4,11	3,65	3,85	4,43
Zboże Jęczmień „	3,47	3,15	2,97	3,49	3,02	3,22	3,84
Zboże Owies „	2,53	2,34	2,67	2,70	2,39	2,53	2,91
Kartofle „	1,19	1,18	1,22	1,15	0,98	1,14	1,59
Mąka pszenna celna „	8,12	7,01	6,53	7,40	7,09	7,23	.
Mąka „ zwyczajna „	6,89	4,73	4,88	5,97	5,72	5,64	.
Mąka żytnia pytlowa „	5,46	4,53	4,62	4,70	4,84	4,83	.
Mąka „ razowa „	4,48	3,36	3,64	4,27	3,71	3,89	3,61
Chleb pytlowy … *funt*	0,02$\frac{1}{2}$	0,02$\frac{1}{2}$	0,02$\frac{1}{2}$	0,02$\frac{1}{2}$	0,02$\frac{1}{2}$	0,02$\frac{1}{2}$	.
Chleb razowy „	0,01$\frac{3}{4}$	0,01$\frac{1}{2}$	0,01$\frac{2}{3}$	0,02	0,01$\frac{1}{2}$	0,01$\frac{3}{4}$	.
Mięso wołowe „	0,07	0,06	0,05$\frac{1}{2}$	0,06$\frac{1}{2}$	0,06	0,06$\frac{1}{4}$	.
Masło solone „	0,24	0,21	0,21	0,23	0,23	0,22	0,24$\frac{1}{3}$
Łój … *pud*	4,93	5,56	5,06	5,21	5,82	5,32	.
Wełna celna „	27,92	26,17	16,27	19,25	.	22,40	.
Wódka 78^0 … *wiadro*	4,52$\frac{1}{2}$	3,82$\frac{1}{2}$	4,18	4,30	3,90	4,15	4,92
Drzewo opałowe twarde … *sąż. kub.*	6,82	3,83	4,74	6,04	6,21	6,33	10,00
Drzewo opałowe miękkie „	5,73	3,12	3,99	5,03	4,86	4,55	.
Siano … *pud*	0,36	0,33	0,38	0,42	0,34	0,37	0,33
Słoma „	0,25	0,21	0,17	0,27	0,24	0,23	0,22

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 22 stycznia	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 29 stycznia
	r u	b l	i
1. **Skup:** Portfel, wexli kraj. w Warsz.	1.737.197, 61$\frac{1}{2}$	+ 87.394, 72 — 156.152, 27	1.668.395, 06$\frac{1}{2}$
1. **Skup:** Portfel, wexli kraj. w Łodzi.	136.421, 92	+ 13.295, — — 3.520. 44	146.196, 48
1. **Skup:** Portfel, „ zagranicznych	350.353, 70	+ 213.324, 92 — 134.249, 95$\frac{1}{2}$	429.428, 66$\frac{1}{2}$
2. **Zaliczenia** na papiery publiczne …	1.073.046, 67$\frac{1}{2}$	+ 16.019, 71 — 43.381, 16$\frac{1}{2}$	1.045.685, 22
3. „ na zast. towarów a) wełny	242.555 —	+ 5.448, 18 — 6.598, 18	241.405 —
3. „ na zast. towarów b) in. tow.	89.714, 54	+ 19.690, — — 200 ,	109.204, 54
Łącznie (3)	332.269, 54	+ 18.340, —	350.609, 54
4. „ „ kosztowności . .	606 994, 41$\frac{1}{2}$	+ 11.064, 32 — 7.542, 53	610.516, 20$\frac{1}{2}$
5. **Otwarte kredyta**	4.945.529, 89$\frac{1}{2}$	+ 597.374, 15$\frac{1}{2}$ — 402.470, 99$\frac{1}{2}$	5.140.433, 05$\frac{1}{3}$
6. **Kasa:** Monety srebrne	2.732.199, 61$\frac{3}{4}$	— 2.255, 66$\frac{1}{4}$	2.729.943, 95$\frac{1}{2}$
6. **Kasa:** „ złote	6.266, 60	—	6.266, 60
6. **Kasa:** Bilety Banku Polskiego	398.250 —	+ 55.750, —	454.000 —
6. **Kasa:** „ Kred. Cesarstwa	1.006.790 —	— 175.662, —	831.128 —
Łącznie (6)	4.143.506, 21$\frac{3}{4}$	— 122.167, 66$\frac{1}{4}$	4.021.338, 55$\frac{1}{2}$

DOCHODY DRÓG ŻELAZNYCH W.-WIED. I W.-BYDG.,

za m. grudzień 1866 r.

		W.-Wied.	W.-Bydg.
Z przewozu osób	rubli	48.514, 23	12.425, 92
— towarów	—	128.663, 50½	29.820, 82
Różne dochody	—	83.696, 81	55.596, 99
Razem	—	260.874, 54½	97.843, 73
W tymże miesiącu 1865 r.	—	184.644, 79	88.811, 98
Zatém w r. 1866 więcéj	—	76.229, 75½	9.031, 75
Cały dochód roku 1866. . .	—	2.214.862,76	545.250,35½
„ „ 1865. . .	—	1.980.605,91	497.300,60
w r. 1866 więcéj	—	+ 234.256,85	+ 47.949,75½

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Kwestja Żelaza.** Pod tym napisem zjawił się, w kilku na raz gazetach tutejszych, artykuł p. T. R. mający być odpowiedzią na uwagę Merkurego (Nr. 47 r. z.) któréj główną treścią jest: że górnictwo krajowe, posiadając bogatą rudę żelazną, nie dostarcza prawie wcale materjału surowego, zwłaszcza na odlewy. Pan T. R. twierdzi: że *górnictwo rządowe wyrabia wszelkiego gatunku surowiznę*, że jeśli właściwie odlewowéj nie sprzedaje, to dlatego że ją *korzystniéj na własnych zakładach przerabia*; że wreszcie zakłady rządowe wyrabiają *wyborne gatunki żelaza*, i t. d.

Autor téj odpowiedzi musi być z niéj bardzo kontent, skoro ją tak szeroko rozgłosił; na nieszczęście zadowolenia tego dzielić z nim nie możemy, bo nie znajdujemy wcale wyjaśnienia głównéj przez nas dotkniętéj kwestji.

Pomimo doskonałość wyrobów górnictwa rządowego, faktem jest niezaprzeczonym, że mając najlepszą rudę u siebie pod nogami, szukamy surowizny za granicą i sprowadzamy ją ze Szląska i z Anglji, nietylko dla zakładów prywatnych ale i dla rządowych; wiadomo również, że w następstwie, wyrób tak prosty jak szyny kolejowe korzystniéj jest sprowadzać niż w kraju wyrabiać. Nie potrzeba być specjalistą w metalurgji lub w handlu żelazem (do czego pretensji nie mamy),—dość zdrowo i szczerze oceniać interes krajowy, ażeby widzieć nienormalność takiego stanu rzeczy. Uznając to właśnie, rząd zamierzył odstąpić na własność prywatną okręg wschodni, obfitujący w rudę, i w ten sposób powołać do jéj wyzysku pracę i kapitały prywatne. Dlatego też i my wspomnieliśmy o okręgu wschodnim, traktując w ogóle o *górnictwie krajowém*, —pod którą to nazwą rozumiemy nie same tylko zakłady rządowe, jak to się panu T. R. zdawało.

W ten sposób zrozumiana, uwaga nasza może zamiast gniewać pana T. R., zasłużyłaby na uznanie, jako pożyteczna skazówka, czego przemysł miejscowy potrzebuje, jaki kierunek działalności i kapitałów w górnictwie zdolny jest najwięcéj przyczynić się do rozwoju bogactwa krajowego.

— **H. Baudrillart. Przewodnik Ekonomji politycznéj,** *przekład z francuskiego przez* Joannę Belejowską. Warszawa 1867.

Rospowszechnienie zdrowych pojęć ekonomiki jest rzeczą nader pożyteczną; tém większą jest zasługa pani Belejowskiéj, że przy zupełnym prawie braku przystępnych dzieł ekonomicznych w polskim języku, przyswoiła nam jedną z najlepszych prac francuskiego ekonomisty, uwieńczoną pierwszą nagrodą przez akademję francuską i na wszystkie prawie europejskie języki przełożoną.

Dzieło to obejmujące, oprócz zasad ekonomiki przystępnie i jasno wyłożonych, zarysy polityki ekonomicznéj i skarbowości, zasługuje na to, by przez ogół było czytaném. Udatny przekład daje rękojmię, że oświeceńsza część publiczności naszéj zajmie się skwapliwie rospowszechnieniem téj pracy. Jeden tylko mały zarzut moglibyśmy zrobić co do słownictwa (terminologji), które znajdujemy nie dość oczyszczoném. Nie mamy jeszcze wprawdzie wyrobionego słownictwa ekonomicznego; nie idzie wszakże za tém, abyśmy z uszczerbkiem języka przyjmowali biernie mniéj przystępną obcą nomenklaturę, nawet wówczas gdy we własnym języku znajdujemy doskonałe wyrazy na określenie danego pojęcia, – jak np. *spożycie, wyzysk, płód, wyrób, podatnik*... zamiast *konsumpcja, exploatacja, produkt, wyrobiony produkt, kontrybuent*, i t p. Starać się winniśmy, tak dla dobra nauki jak i języka, odszukiwać wyrazy polskie, któreby mogły posłużyć do jasnego określenia nowych pojęć, a nawet o ile się da, tworzyć prawidłowo nowe i używać ich gdy są już utworzone.

— **Miary i wagi metryczne systemu francuskiego** przyjęte zostały w zasadzie w cesarstwie austrjackiém. Oddzielna komisja zajmuje się ułożeniem projektu do prawa w tym przedmiocie. Po ukończeniu prac komisji i zatwierdzeniu prawa, podamy bliższe o niém szczegóły.

W drukarni Gazety Polskiéj.   Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.